

*О.О. КАТЕРИНИЧ, кандидат сільськогосподарських наук,
старший науковий співробітник, завідувач відділу птахівництва
Н.В. ПРОЗОРОВА, кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
Інститут тваринництва НААН*

Економічна ефективність використання курей вітчизняної селекції у племінних господарствах

Постановка проблеми. Завдяки високій якості продукції птахівництва та швидкій окупності ця галузь в усіх країнах займає пріоритетне місце серед галузей тваринництва. Ефективність її подальшого розвитку визначається технічними, технологічними, організаційними й економічними факторами, раціональне поєднання яких дає змогу виробляти продукцію, забезпечуючи прибутковість господарств [1,2]. Крім того, рентабельність виробництва яєць та м'яса птиці більшою мірою залежить від якості генетичних ресурсів, які використовуються для цих цілей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У галузевій структурі країни частка птахівництва є досить вагомою та становить близько 40–60% від загального виробництва продукції тваринництва. На нинішній час це практично єдина галузь тваринництва, яка здатна нарощувати обсяги виробництва й збільшувати наявне поголів'я [8–11]. У подальшому така тенденція зберігатиметься. Оскільки для виробництва 1 т м'яса бройлерів, або 1 т яєчної маси потрібно енергії кормів у 2,3 і 2,1 раза менше порівняно з яловичиною [4, 5].

За даними Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (FAO) виробництво харчових яєць у світі за десятирічний період зросло з 49,8 до 62 млн т [6]. М'ясо всіх видів тварин вироблено близько 281,5 млн т, у тому числі м'ясо домашньої птиці – 92,3, свинини – 103,6, яловичини – 64,7 млн т [6, 7].

Виробництво продукції птахівництва в країні зосереджено у спеціалізованих під-

приємствах та господарствах населення. Валове виробництво м'яса птиці у 2012 році становило 1066,1 тис. т, з них у сільськогосподарських підприємствах – 875,1 тис. т, у господарствах населення – 191,0 тис т; виробництво яєць – відповідно 19,12 млрд шт., у тому числі в підприємствах – 11,98; господарствах населення – 7,13 млрд шт.

Для одержання харчових яєць і м'яса в господарствах населення використовується птиця вітчизняної селекції. Нині в Інституті тваринництва НААН функціонують два племінні заводи з розведення яєчних курей породи сріблястий леггорн Бірківська барвиста та м'ясо-яєчних Геркулес білий.

Ефективність виробництва є узагальнюючою економічною категорією, яка відображається у високій результативності використання засобів виробництва і праці. У птахівництві – це одержання максимального обсягу продукції на 1 м² підлоги, або на 1 гол. птиці з найменшими витратами кормів, праці тощо. Економічна ефективність відповідає розміру чистого прибутку, що залежить від ціни реалізації продукції, для батьківського стада це – інкубаційне яйце та (або) добовий молодняк.

Мета статті – визначення економічної ефективності використання курей вітчизняної селекції в умовах племінних птахорепродукторів при одержанні інкубаційного яйця й добового молодняку для задоволення потреб населення.

Виклад основних результатів дослідження. У результаті багаторічних досліджень ученими Інституту тваринництва НААН створено популяції курей м'ясо-яєчного напряму продуктивності, які мають

різний колір забарвлення оперення та характеризуються високим рівнем адаптивних і продуктивних показників: збереженість дорослої птиці 86,3–94,0 %; несучість за 34 тижні продуктивного періоду – 125,4–139,2 шт. яєць; жива маса дорослої птиці (52 тижні життя) – 2,9–3,3 кг у курей та 3,7–4,1 кг у півнів; маса яєць – 55,9–57,8 і 60,3–62,4 г, у 30 та 52 тижнів життя; вивід молодняку – 86,0–91,0 %.

Разом із цим у наших дослідженнях використано основні господарсько-корисні показники продуктивності курей вітчизняної селекції – яєчного (Бірківська барвиста, А) та яєчно-м'ясного (Полтавська глиняста, 14) напряму продуктивності, робота з якими

Економічна ефективність одержання яєць від курей різного напряму продуктивності

Показник	Напрям продуктивності		
	М'ясо-яечні	Яечні	Яєчно-м'ясні
Середня несучість, шт. яєць	127,7	121,8	130,7
Збереженість дорослої птиці, %	0,96	0,858	0,956
Вихід племінних яєць, %	0,83	0,85	0,85
Вивід молодняку, %	0,89	0,87	0,87
Собівартість, грн: племінного яйця	2,60	2,12	2,39
добового молодняку	3,70	3,2	3,54
Реалізаційна ціна, грн: племінного яйця	3,50	2,2	2,20
добового молодняку	8,80	5,5	5,50
Рентабельність, %: племінного яйця	34,62	3,78	-7,95
добового молодняку	137,84	71,88	55,37
Економічний ефект на 1 гол. від реалізації: грн: племінного яйця	13,30	11,40	–
добового молодняку	27,0	34,10	–

Джерело: Дані бухгалтерського обліку Інституту тваринництва НААН.

Собівартість інкубаційних яєць і добового молодняку розраховано з урахуванням середньої ціни на корми протягом 2012-2013 років (3,00 грн). Рівень собівартості інкубаційних яєць становив 2,12 (А) – 2,39 (14) – 2,60 (Г, С, К) грн.; добового молодняку – 3,2 (А) – 3,54 (14) – 3,7 (Г) грн відповідно (табл.); реалізаційна ціна на інкубаційне яйце – 2,2 (А, 14) – 3,5 (Г) грн, на добовий молодняк – 5,5 (А, 14) – 8,8 (Г, С, К).

Економічний ефект від виробництва інкубаційних яєць курей м'ясо-яєчного напряму продуктивності порівняно з яєчним (А) та яєчно-м'ясним (14) на 1 гол. материнського стада – 13,3–11,4 грн; рентабельність виробництва інкубаційного яйця – 3,78–34,62 %, для яечних і м'ясо-яєчних курей; для яєчно-м'ясної птиці – рентабельність виробництва має від'ємний показник (-7,95 %).

проводиться у племінному заводі Інституту тваринництва НААН. Згідно з розрахунками (за даними Державного підприємства „Дослідне господарство Борки“), при клітковому утриманні батьківських і прабатьківських стад курей вітчизняної селекції, до структури собівартості продукції належать: витрати на корми – 68,1 %, нафтопродукти – 1,9, оплата послуг та робіт сторонніх організацій – 4,2, решта матеріальних витрат – 9,6, прямі витрати на оплату праці – 4,9, інші прямі й загальновиробничі витрати – 11,3 %.

Розрахунки економічної ефективності використання дослідної птиці зроблено на 1 гол. дослідної птиці (табл.).

З урахуванням різниці ціни економічний ефект від виробництва добового молодняку курей м'ясо-яєчного напряму продуктивності порівняно з яєчним (А) та яєчно-м'ясним (14) становить 337,5 300,6 грн на 1 гол. відповідно; рівень рентабельності виробництва добового молодняку – 55,37 (популяція 14) – 71,88 (А) – 137,84 (Г, С, К) %, відповідно.

Таким чином, у результаті розрахунку економічних показників виробництва інкубаційного яйця й добового молодняку в умовах племінного заводу Інституту тваринництва НААН та експериментальної ферми „Збереження державного генофонду птиці“ ІТ НААН встановлено, що утримання батьківського стада курей м'ясо-яєчного напряму продуктивності є економічно доцільним і найбільш ефективним.

Висновки. Визначено економічну ефективність виробництва інкубаційного яйця та добового молодняку при використанні курей вітчизняної селекції різного напряму продуктивності в умовах племінного птахопрепродуктора. Рівень рентабельності виробництва інкубаційних яєць для курей різного напряму продуктивності становив – (-7,95) – 3,77 – 34,62 % для яєчно-м'ясної (14), яєчної (А) та м'ясо-яєчної відповідно. Макси-

мальний рівень рентабельності виробництва добового молодняку для м'ясо-яєчних курей – 137,84 , мінімальний у яєчно-м'ясної птиці – 55,37%.

Максимальний економічний ефект на 1 гол. материнського стада при виробництві інкубаційних яєць і добового молодняку порівняно з яєчно-м'ясними курами встановлено для бірківських м'ясо-яєчних курей – 13,3– 27,0 грн відповідно.

Список використаних джерел

1. Фисинин В.И. Мировое животноводство: вызовы будущего/ В.И. Фисинин, С.В. Черепанов// Матер. XVII Междунар. конф. "Инновационные разработки и их освоение в промышленном птицеводстве". – Сергиев Посад, 2012. – С. 3–7.
2. Терещенко О.В. Україна і світові тенденції розвитку ринку племінного птахівництва / О.В. Терещенко, О.О. Катеринич, О.В. Рожковський // Птахівництво : міжвід. темат. наук. зб. – ІП УААН. – Харків, 2009. – Вип. 63. – С. 26-37.
3. Буркат В. П. Теорія, методологія і практика селекції / В. П. Буркат. – К.: „БМТ”, 1999. – 376 с.
4. Флок Д. Фактор, ограничивающий селекционный процесс / Д. Флок, В. Бониц // Птицеводство. – 2000. – № 1. – С.45–48.
5. Global poultry market bounces back // Poultry Executive Guide. – 2010. – Р. 4–6.
6. Іонов І. А. Перспективна програма „Розвиток галузі птахівництва” до 2020 р. / І. А. Іонов, О. В. Терещенко, О. О. Катеринич // Птахівництво: міжвід. темат. наук. зб. / ІП УААН. – Борки, 2012. – Вип. 68. – С. 178–201.
7. World egg production trend // Poultry Executive Guide. – 2010. – Р. 6-8.
8. Jull, M.A. 1952. Poultry Breeding (3rd edn). John Wiley & Sons, New York. – 325 pp.
9. Turkyilmaz, M.K., Nazligul, A., Balkaya, M. & Dereli, E.F. 2010. Effect of human factor on fear and stress reactions and some performance parameters in broiler chickens. Int. J. Poult. Sci. 9(1). – Р. 59–62.
10. Khan, M.K.I., Khatun, M.J., Bhuiyan, M.S.A. & Sharmin, R. 2006. Production performance of Fayoumi chicken under intensive management. Pak. J. Biol. Sci., 9(2). – Р. 179–181.
11. Mamut, S.H. 2005. Comparative assessment of hatchability of different strains of broiler parent stock. MS thesis, Dept. of Poultry Science, Bangladesh Agricultural University, Mymensingh, P. 14–35.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2013 р.

* * *

Новини АПК

До інтервенційного фонду заклали 900 тис. т зерна нового врожаю

У цьому році українські аграрії намолотили 63 млн т зернових, що є абсолютним історичним рекордом.

«Цьогорічний урожай зерна становить 63 млн т. Майже по всіх культурах показники покращено порівняно з минулим роком». Намолочено понад 22 млн т пшениці, ячменю – 7,6, кукурудзи – 29, соняшнику – 10, сої – 2,7, ріпаку – 2,3, зібрано 11 млн т цукрових буряків», – про це повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Микола Присяжнюк.

Міністр наголосив, що для забезпечення продовольчої безпеки Аграрним фондом вже закладено у державний інтервенційний фонд 900 тис. т зерна цьогорічного врожаю. Крім того, Аграрний фонд приступив до закупівель зерна майбутнього врожаю на умовах форварду. Сумарний обсяг закупівель заплановано на рівні 1,2 млн т.

Прес-служба Мінагрополітики України